

ሰኔ 29 ቀን 1999 ዓ.ም

የክረምት ወቅት ዝናብ አዝማሚያና ለጎርፍ አደጋ ተጋላጭ ስለሆኑ አካባቢዎች የተሰጠ ማሳሰቢያ

አገራችንን በተደጋጋሚ ጊዜ ለአደጋ ከሚያጋልጧት የተፈጠረ ክስተቶች ውስጥ አንዱ የጎርፍ አደጋ ሊሆን ፣ ከምክንያቶች ውስጥ ዋና ዋናዎቹ፡

- የመልከዓ ምድራዊ አቀማመጧ በርካታ ተራራማና ወጣ ገባ የበዛባቸው ከፍተኛ ቦታዎች መኖራቸውና ከዚህም ጋር በተያያዘ በተለያዩ ደረጃና መጠን የጎርፍ አደጋን የሚያስከትሉ ከማዕከላዊ ኢትዮጵያ ከፍተኛ ቦታዎች ወደ ዝቅተኛ ቦታዎች የሚወርዱ በርካታ ተፋሰሶች ያሏት በመሆኑ፣
- ለዘመናት ሥር እየሰደደ በመጣው የተፈጠረ ሀብት መመናመንና የደን መጨፍጨፍ ምክንያት አፈሩ የሚዘንበውን ዝናብ በበቂ ሁኔታ ቋጥሮ መያዝ ባለመቻሉ ሳቢያ ወደ መሬት የሚወርደው የዝናብ ውሃ በአብዛኛው ወደ ጎርፍነት በመለወጡ እና
- ካለብን የኢኮኖሚ ጓላቀርነት አንፃር የጎርፍ አደጋን የመከላከል አቅማችን ውስንነት ተጠቃሽ ችግሮቻችን ናቸው። ከዚህ ጋር በተያያዘ ባለፉት ዓመታት በተደጋጋሚ ለጎርፍ አደጋ የሚጋለጡ ቦታዎች፡-
  - በአሮሚያና አፋር ክልሎች የአዋሽ ተፋሰስን ይዞ ባሉ መካከለኛና ዝቅተኛ ቦታዎች፣
  - በሶማሌ ክልል በዋቢ ሸበሌ፣ ገናሌና ዳዋ ወንዞች ተፋሰስ የሚገኙ ቦታዎች፣
  - በጋምቤላ ክልል በባሮ አኮቦና ጊሎ ወንዞች አዋሣኝ የሚገኙ የክልሉ ወረዳዎች፣

- በደቡብ ሕዝቦች ክልል፣ በአሞ ወንዝ ተፋሰስ በታችኛው ክፍል የሚገኙ እንደ ደቡብ አሞ ያሉ ቦታዎች፣
- በአማራ ክልል በተለይም በጣና ኃይቅ፣ በጉመርና በርብ ወንዞች አዋሳኝ የሚገኙ አካባቢዎች፣
- በትግራይ ክልል በተከዜ ወንዝ ተፋሰስ የሚገኙ ዝቅተኛ ቦታዎች ለጎርፍ አደጋ ያላቸው ተጋላጭነት በጣም ከፍተኛ ነው።

ከላይ ከተገለፁት በተጨማሪ ከተለያዩ የአገራችን ክፍተኛ ቦታዎች እየተነሱ በዝቅተኛ ተፋሰስ አካባቢዎች ቅፅበታዊ የጎርፍ አደጋ የሚከሰትባቸው ቦታዎች በጣም በርካታ ናቸው። ከዚህ አንፃር ባለፈው ዓመት በተከሰተው የጎርፍ አደጋ ጉዳት የደረሰባቸው ቦታዎች ስፋት በበቂ ማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል ነው።

የብሔራዊ ሜቲዮሮሎጂ ኤጀንሲ የክረምት ወቅት የአየር ጠባይ አዝማሚያን በተመለከተ በቅርቡ በሰጠው ትንበያ መሠረት በአጠቃላይ በአብዛኛው የአገራችን ክፍሎች መደበኛና ከመደበኛ በላይ የሆነ ዝናብ የማግኘት ዕድሉ ከ70-80% እንደሚሆን ተጠቁሟል። በተለይም በምዕራብ ትግራይ፣ ምዕራብና መካከለኛው አማራ፣ ቤንሻንጉል ጉሙዝ፣ ጋምቤላ፣ ምዕራብና መካከለኛው ኦሮሚያ፣ የደቡብ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ሰሜናዊ ክፍል መደበኛና ከመደበኛ በላይ የሆነ ዝናብ የማግኘት ዕድላቸው ከፍተኛ እንደሚሆን ተገምቷል። ከዚህ በተጨማሪም ለክረምቱ ዝናብ መኖርና መጠናከር እገዛ የሚያደርጉ የአየር ሁኔታ ገፅታዎች በሚጠናከሩበት ጊዜ በአንዳንድ የክረምት ዝናብ ተጠቃሚ አካባቢዎች ላይ ነጎድጓድ አዘልና በረዶ የቀላቀለ ከባድ ዝናብ ሊኖር ስለሚችል በተለምዶ በጎርፍ በሚጠቁ ዝቅተኛ አካባቢዎች ላይ ቅፅበታዊ ጎርፍና የወንዞች ሙላት የመኖር አጋጣሚ ከፍተኛ ሊሆን ይችላል የሚል ስጋት አሳድሯል።

ክረምቱ ከመግባቱ በፊት የነበረው የበልግ ዝናብ በዋናነት የበልግ ተጠቃሚ የሆኑ የምሥራቃዊ ትግራይና አማራ፤ አብዛኛው አፋር እንዲሁም አብዛኛው ደቡባዊ የሶማሌ ክልልና ጋምቤላ ምዕራባዊ ጫፍ ከመደበኛው ቦታች የሆነ ዝናብ ያስመዘገቡ ቢሆንም ቀሪዎቹ አብዛኛዎቹ የአገራችን ክፍሎች መደበኛ የሆነ ዝናብ አግኝተዋል። በተለይም በሚያዝያና በግንቦት 1999 ዓ.ም የነበረው ዝናብ በመጠንም በስርጭትም የተጠናከረና የተስፋፋ ከመሆኑም በላይ በአንዳንድ ቦታዎችም ለተከታታይ ቀናት ከባድ ዝናብና አልፎ አልፎም ቅፅበታዊ ጎርፍ የተከሰተበት ሁኔታ ተፈጥሯል። በተለምዶ በበልጉ ዝናብ

መጨረሻና በክረምቱ ዝናብ መጀመሪያ ወቅት ከ3 እስከ 4 ሳምንታት ፀሐይና ደረቅ ወቅት የሚጠብቅ ቢሆንም ዘንድሮ ግን በአንዳንድ የሀገራችን ክፍሎች የበልጉ ዝናብ ሳይቋረጥ የክረምቱ ዝናብ አጀማመር ጋር መገጣጠሙና በሰኔ ወር በአብዛኛው የአገራችን ክፍሎች የክረምቱ ዝናብ ተስፋፋቶ ከመጀመሩ ጋር ተደምሮ የአፈሩን ውሃ የመሸከም አቅም ወትሮ ከተለመደው ጊዜ አስቀድሞ እንዲቀንስ በማድረግ ከፍተኛ የጎርፍ አደጋ ሊያስከትል ይችላል የሚል ስጋት አሳድሯል።

በተለምዶ የክረምቱ ዝናብ በሰኔ ወር በአነስተኛ ደረጃ ከምዕራብና ደቡብ የአገራችን ክፍሎች ጀምሮ ቀስ በቀስ ወደ ሰሜንና ምሥራቅ እየተስፋፉ በመሄድ ከፍተኛ የሆነ የዝናብ መጠን የሚገኘው በሐምሌና በነሐሴ ወራት እንደነበር ይታወቃል። በእዚህ ወቅትም አፈሩ ውሃን የመሸከም አቅሙን አሟጦ የጎርፍ ክስተት የሚታየው በነሐሴና መስከረም ወራት ነበር። ባለፈው ዓመት ከነበረው ከፍተኛ ዝናብ የተነሳ የመጀመሪያው የጎርፍ አደጋ ሪፖርት ከአሮሚያ ክልል የደረሰው ሐምሌ 24/1998 ዓ.ም. ከምዕራብ ሸዋ ዞን ከኤጀሬ ፣ ሰበታ አዋሶ እና ኢሉ ወረዳዎች እንደነበር የሚዘነጋ አይደለም ።

የዘንድሮው ክረምት አጀማመር ከመነሻው ከፍተኛ መሆንና ከበልጉ ዝናብ ጋርም መገጣጠም ጋር ተያይዞ የመሬቱን ውሃ የመሸከም አቅም በእጅጉ በመቀነሱ የክረምቱ ዝናብ ከመጀመሩ በሰኔ ወር ውስጥ የተለያዩ የጎርፍ አደጋዎች ክስተት ከደቡብ አሞ ዞን በጅንካ ፣ ከወላይታ ዞን በሁምቦና በተለያዩ አካባቢዎች ከሚደርሱ ሪፖርቶች አንፃር ሲጤን ፣ ቀጣዮቹን ወራት ሐምሌ ፣ ነሐሴና መስከረምን እጅግ አሳሳቢ አድርጓቸዋል።

ይህ እውነታም ለጎርፍ ተጋላጭ የሆነው ህብረተሰብና በየደረጃው የሚገኙ የመስተዳድር አካላትና ችግሩ የሚመለከታቸው ከወዲሁ የበኩላቸውን ጥንቃቄ ካላደረጉ በሚቀጥሉት ወራት ሊደርስ የሚችለው አደጋ ከአለፈውም ዓመት የከፋ ሊሆን እንደሚችል ያመላክታል።

በአሁኑ ጊዜ ከሚታየው ከፍተኛ የሆነ የክረምት ወቅት አጀማመር፤ የቀጣዩ ወራት ትንበያ ትክክለኛነት ከ70% በላይ የመሆን ዕድል፤ ከዚህ በተጨማሪም ባለፈው በልግ ወቅትም በአብዛኛው የአገሪቱ ክፍሎች የነበረው ዝናብ መደበኛ ፈሩን የተከተለና በአንዳንድ ቦታዎች የክረምቱ ዝናብ እስኪጀምር ድረስ የቀጠለ በመሆኑ የአፈሩን ውሃ የመሸከም አቅም በመቀነስ ከአሁን በኋላ የሚዘንበው ዝናብ በቀላሉ ወደ ጎርፍነት እንዲቀር ያደርገዋል። ይህም ለቅፅበታዊ የጎርፍ አደጋ መንስኤ ሊሆንና ዋና ዋና ግድቦችም ከወትሮው ጊዜ ቀደም ብለው ሊሞሉ ይችላሉ የሚል ስጋት አሳድሯል።

በመሆኑም በአሁኑ ጊዜ በብሔራዊ ሜቲዮሮሎጂ ኤጀንሲ ከተሰጠው ትንበያ አንጻር መደበኛና ከመደበኛ በላይ ዝናብ እንደሚዘንብባቸው ከተጠቆሙት አካባቢዎች በተጨማሪ በዝቅተኛው ምሥራቃዊ የሀገራችን ክፍሎች የሚገኙ አካባቢዎች ጭምር ለጎርፍ አደጋ የሚጋለጡበት አጋጣሚ ሊፈጠር እንደሚችል ተገምቷል።

ስለዚህ ባለፉት ዓመታት ለጎርፍ አደጋ ተጋላጭ የነበሩ አካባቢዎች በሙሉ የሁኔታውን አሳሳቢነት ተገንዝበው በየደረጃው የሚገኙ የመስተዳድር አካላትና ጉዳዩ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚመለከታቸው ተባባሪ ወገኖች ከወዲሁ አስፈላጊውን ቅድመ ዝግጅትና ጥንቃቄ እንዲያደርጉና የብሔራዊ ሜቲዮሮሎጂ ኤጀንሲና አመዝኤ የሚሠጧቸውን መግለጫዎችና ማስጠንቀቂያዎች በየጊዜው በቅርብ ትኩረት ሰጥተው ሊከታተሉት ይገባል።

ለጎርፍ አደጋ ተጋላጭ በሆኑ አካባቢዎች የሚገኘው ሕብረተሰብም የሚታየውን አሳሳቢ ሁኔታ ከወዲሁ በመገንዘብ አስፈላጊውን ጥንቃቄ እንዲያደርጉ አመዝኤ በዚህ አጋጣሚ ለማሳሰብ ይወዳል።

ለተጨማሪ መረጃ : <http://www.dppc.gov.et> ድረገጽ ይመልከቱ።